

הקדמה

ברוכות הבאות למפגש האחרון שלנו של עיניים על עזה לשבוע הזה. עוד שבוע בו המשיכו להגיע חדשות אימות, קשות על רעב, על הרג המוני, על רצח בגדה ובעזה וקשה שלא להתייחס נוכח מראות כאלו, נוכח מציאות כזו, אבל מטרת המפגשים שלנו כאן בעיניים היא גם לשמר את האפשרות לפעולה גם כשהייאוש מובן וליצור יחד מרחב לחשיבה אודות מרחבי פעולה והתנגדות אפשריים והמפגש שלנו היום מוקדש לכך בדיוק. האורחת שלנו היא ספיר סלוצק-ערמר, עורכת דין לזכויות אדם ואקטיביסטית שהובילה מאבקים חברתיים וציבוריים רבים והיא תשוחח איתנו היום על כיסי התנגדות למציאות של דיכוי וטבח, תודה רבה ספיר.

הרצאה

היי, נעים מאוד ואני שמחה להצטרף. גם אם הייתי מעדיפה שזה יהיה בנסיבות יותר משמחות. יש לנו זמן קצר אז חשבתי פשוט לצלול אל הדברים. כשנשאלתי על מה אני רוצה לדבר, באמת חשבתי שאנחנו כולנו מצליחות פחות או יותר להשיג הרבה מידע, אפילו "יותר מדי" מידע לגבי מה שקורה בעזה, ואולי יש פחות הבנה או איזושהי הצלחה עבורנו בשביל לתכנן ולהצטרף לפעולות קצת יותר אפקטיביות. או, אני אגיד את זה אחרת, יש כל מיני דברים שקורים בשטח, אבל יכולה להיות איזושהי הרגשה שאני שומעת מהרבה פעילים ופעילות, ותיקים, כאלה שמצטרפים לאחרונה כי לא יכולים לשאת את המראות – איזושהי הרגשה כזו של מה הטעם? מה הטעם לעשות דברים? מה הטעם לארגן? בין אם זה כנס, בין אם זה הרצאה, בין אם זה הפגנה, בין אם זה פעולה ישירה, מה הטעם? ומפה אני רוצה להתחיל בעצם: מה הטעם? ולהגיד מה שאני חושבת שכן עוזר, וכן אפקטיבי, ובכלל להציע איזושהי הצצה קצרה לתפיסת העולם שלי לגבי פעילות פוליטית וחברתית. אז אני אתחיל ואגיד שבאמת קראתי להרצאה הזו "כיסוי התנגדות" כי אני רואה בפעילות שאנחנו יכולות לעשות כרגע כאיזושהי אפשרות ליצור כל פעם כיס, לחבל, להציק, לזמזם. היכולת שלנו כרגע להתנגד למציאות גם קשורה באיך אנחנו רואות את המציאות הפוליטית ואני אציג בקצרה את הניתוח שלי וגם ליכולות שלנו להתנגד לה בצורה אפקטיבית.

האם אני חושבת שאנחנו יכולות לעצור כרגע, אנחנו, [ז"א] מי שבדיון, אנחנו כישראליות, את מה שקורה בעזה באופן שבו היינו רוצות לעצור? כנראה שלא. אוקיי, נהיה ריאליזטיות ונגיד כנראה שלא. אבל מה שאני כן חושבת שאנחנו יכולות לעשות זה כל הזמן לאתגר גם את עצמנו בפעילות שאנחנו עושות, וגם [לאתגר] אחרים ובכלל את הציבור שנמצא סביבנו, ציבור ישראלי יהודי שלא בהכרח שומע את הדברים שאנחנו שומעות, שלא בהכרח חשוף לזה. אז בואו רגע נצלול לזה. מבחינת ניתוח מציאות פוליטית, אני חושבת שחלק מהדברים שמונעים מאיתנו לפעמים לעשות פעילות שהיא בעיניי יותר משמעותית או יותר משפיעה ולא רק מסמנת V, זו איזושהי הרגשה של לאן עוד נדרדר, לאיזה תהום נגיע, לאן נוליד את הבושה? אלה דברים שאני מבינה אותם גם ברמה האישית כי אני גם יכולה לחשוב ככה, אבל אני חושבת שכתפיסת מציאות פוליטית מאוד חשוב להפנים שאין מדרון שאליו נגיע ושם נעצר. אנחנו נמצאות מול גורמים שאין להם בושה. אנחנו יכולות לחוות את הבושה בשמם, להתבייש בשמם, להתבייש בשם החברה, בשם היהדות, בשם הישראליות. אולי יש עוד כאלה שמתביישים בשם הציונות. אני כבר לא שם מזמן, אבל יש איזושהי תפיסה שלאן נוליד את הבושה. ואם אנחנו יוצאות מתוך נקודת הנחה שמי שמולנו לא מתבייש וגם אין איזה מדרון שהוא מנסה לא להגיע אליו, הוא רוצה לדרדר כמה שיותר – לשם הוא חותר, לשם הגופים שמולם אנחנו פועלות, ארגוני ימין משיחיים, גזעניים, ממשלה שדוגלת בעליונות יהודית – אם אנחנו יוצאות רגע מתוך נקודת הנחה ששם אנחנו נמצאות, אז אנחנו גם צריכות להיאבק ולהתארגן בהתאם, וזה אומר ליצור כיסי התנגדות שהם אפקטיביים ברמה הזו, ולא להמשיך לעשות פעולות או כל מיני מהלכים שדומים לדברים שעשינו לפני 10 שנים, לפני 20 שנה, שעשינו במלחמות קודמות, כי אנחנו לא שם. זה כבר לא מלחמה, אנחנו לא יכולות להתנהל באותה צורה, להגיב באותה צורה, לדבר באותה צורה.

ולכן אני חושבת שניתוח המציאות רגע חשוב כדי שאנחנו נדע איך להתארגן בהתאם. זה דבר ראשון. עכשיו אם אנחנו מנתחות ושותפות למציאות כמו שאני רואה אותה כרגע אז זה אומר שאנחנו יוצאות ממצב של מאבק, למצב של התנגדות. שזו התנגדות שהיא התנגדות קצת כדרך חיים. התנגדות בכל מה שאנחנו עושות. ואני רואה את זה כהתנגדות אפקטיבית. יש בה אפילו גישה קצת מיסיונרית כי היא כל הזמן מצד אחד מתעמתת, מצד שני כל הזמן מנסה לצרף – את הציבור, את הקולגות, את החברים, את המשפחה. את המשפחה. ואני רואה את זה ככיסוי התנגדות כי בעיניי זה ממש כל פעם כמו לפתוח איזה כיס אוויר כזה ולחדור לתוכו. כל פעם ליצור איזה כיס שאפשר להשתחל אליו, לחבל, לאתגר, ליצור איזושהו זרע של ביקורתיות, זרע של פורענות, ומשם להמשיך הלאה ולטפח את הזרעים האלה, את הכיסים האלה בשביל באמת לעודד יותר ויותר אנשים להצטרף שלא בהכרח חשופים. אז בעיניי זה גם לפעול הרבה פעמים בתוך המרחב הציבורי ולא לוותר עליו כמו שהרבה פעמים אנחנו מאד מתקשות לעשות, או נשארות במרחב הווירטואלי, או בתוך קבוצות מאוד קטנות.

עכשיו אני מגיעה לתת כמה דוגמאות שאני חושבת שאפשר לעשות ולהצטרף כבר עכשיו. לדוגמה מתחילת חודש מאי האחרון אנחנו מאורגנות כקבוצה אזרחית עצמאית, שהתחלנו כקבוצה של פעילות להגיע מדי שבוע, לפחות פעם בשבוע, ולעמוד עם תמונות של הילדים שנרצחו בעזה, וקריאות מפורשות לסירוב, ופליירים והסברים על למה אנחנו רואות את

הסיטואציה בצורה כזו שמצריכה סירוב, מחוץ לבסיסים של חיל האוויר. מחוץ לבסיסים של חיל האוויר בפנייה ישירה לטייסים ולבני משפחותיהם, בפנייה ישירה לחיילים שנמצאים שם. אין ספק שזה מוציא מאזור הנוחות. אין ספק שהם לא בהכרח רוב האנשים אוהבים את הנוכחות שלנו שם, אבל הם לא יכולים להישאר אדישים אליה. היא מאתגרת אותם, היא מכריחה אותם לצלם, היא מכריחה את הדיון הזה שיקרה, גם אם זה דיון שהוא שונא ומקלל ומכפיש, ואנחנו [נתפסות כ]בוגדות ולא משנה מה – הדיון הזה מתקיים! יש איזושהי מראה שמוצבת שלא בהכרח קורית במקומות האלה. אני רואה את זה קורה גם בהפגנות במוצ"ש במקומות מסוימים, ההתמדה הזו של לבוא שבוע אחרי שבוע ולהתייצב עם התמונות.

אבל אני כן אשים סייג לדבר הזה: אני חושבת שגם העמידה עם התמונות האלה לא יכולה להיות עמידה של בוש. כלומר לא יכולה להיות עמידה שמרגישה כאילו אנחנו מלקות את עצמנו בכיכר העיר בעוד עוברים ושבים נותנים חבטות ומכפישים. זה לא! אלא עמידה שהיא באה והיא מתייצבת והיא אומרת: זו אחריות של כולנו. זה לא יעזור שנגיד "לא בשמנו". אנחנו שותפות לתוך הדבר הזה – המשפחות, החברים, הקולגות, המציאות, המיסים שלנו. ולכן אנחנו צריכות להתנגד בהתאם. עוד דוגמה שאני יכולה לתת זה התארגנויות שהיו בניסיון למנוע את החסימה של משאיות הסיוע. אני הייתי חלק מהן לפני שנה. זה הוקפא לתקופה, זה חזר בחודשים האחרונים. למעשה כמעט כל יומיים-שלושה יש מתנחלים שמתארגנים וחוסמים את משאיות הסיוע, חוסמים את גשר אלנבי, מונעים העברה של ציוד באופן אקטיבי מאוד. אלה המקומות שאני חושבת שאנחנו צריכות להיות בהם. האם אנחנו מצליחות ובאיזה דרך להתארגן? זה מצריך יותר משמונה דקות בשביל [לתאר את] זה. אבל אלה המקומות שאני רוצה לעודד אותנו ללכת אליהם, לפעולות שיש בהן משהו שהוא קצת יותר מתנגש, קצת יותר עימותי, אבל הוא הכרחי כי אין כל כך ברירה אלא לעשות את זה.

אז אני באמת רואה את זה כ: אנחנו צריכות לעשות מה שאפשר, מה שאנחנו מרגישות שהוא אפקטיבי. אם אפקטיבי לי לדבר עם בעלה של קרובת משפחה מדי ארוחת שישי, אז אני אעשה את זה כההליך בעדינות, אבל אני אעשה את זה. האתגר הוא לעשות את זה. אנחנו עושות מה שאנחנו חושבות שמערער. אם יש עשר קבוצות שעושות כרגע את אותה פעולה, לי באופן אישי אין עניין לארגן עוד פעולה כזו. יש לי עניין לחשוב איזו חזית כרגע מופקרת – אז אנחנו פותחות חזית מול תקשורת. אם נפתחה חזית מול תקשורת, אז אנחנו אומרות מי העיתונאים שלא מגיעים אליהם עדיין? האם צריך ללכת למנכ"ל החדשות הביתה כדי לדבר איתו? האם כל בוקר אני שולחת לו הודעה? מה אני יכולה לעשות שמכריח אותו וגם אותי לצאת מהמצב הזה של שגרה ושל "אין מה לעשות, זה המצב, וקטנו.

עוד דבר אני אוסיף, ואני אסיים ואגיד: פעולות בעיניי זה כל הזמן לפתוח חזיתות חדשות, להגיע לאירועים המוניים, להגיע לפסטיבלים, להגיע למסיבות. ובמובן הזה אנחנו צריכות להיות party poopers כרגע. למרות שזה לא כיף, למרות שאני באופן אישי כן אוהבת מסיבות. זה אומר אם להמשיג את זה במושגים אקדמיים שאנחנו צריכות להיות ה killjoy – הפמיניסטי של שרה אחמד – שכל הזמן להגיע למקומות ולהגיד את מה שרוצים להשכיח, כדי שלא יהיה אפשר, כדי שהחברה שאנחנו חיות בה לא תוכל לשכוח את זה יותר.